

S|OM

Sivilombudsmannens
forebyggingsenhet

Nytt fra Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse

Helga Fastrup Ervik, kontorsjef
Kristina Baker Sole, seniorrådgiver

Kontrollkommisjonskonferansen
13. november 2015
Oslo

UNITED
NATIONS

CAT

Convention against Torture
and Other Cruel, Inhuman
or Degrading Treatment
or Punishment

Distr.
GENERAL

CAT/C/ECU/Q/4
17 February 2009

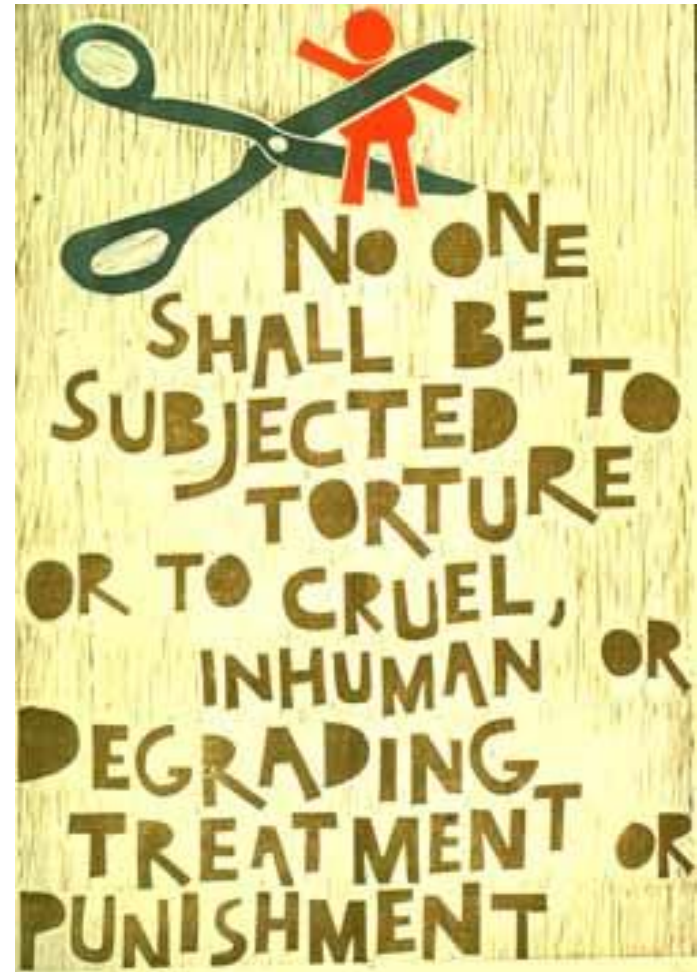
ENGLISH
Original: SPANISH

*...tortur og annen grusom,
umenneskelig og nedverdiggende
behandling eller straff.*

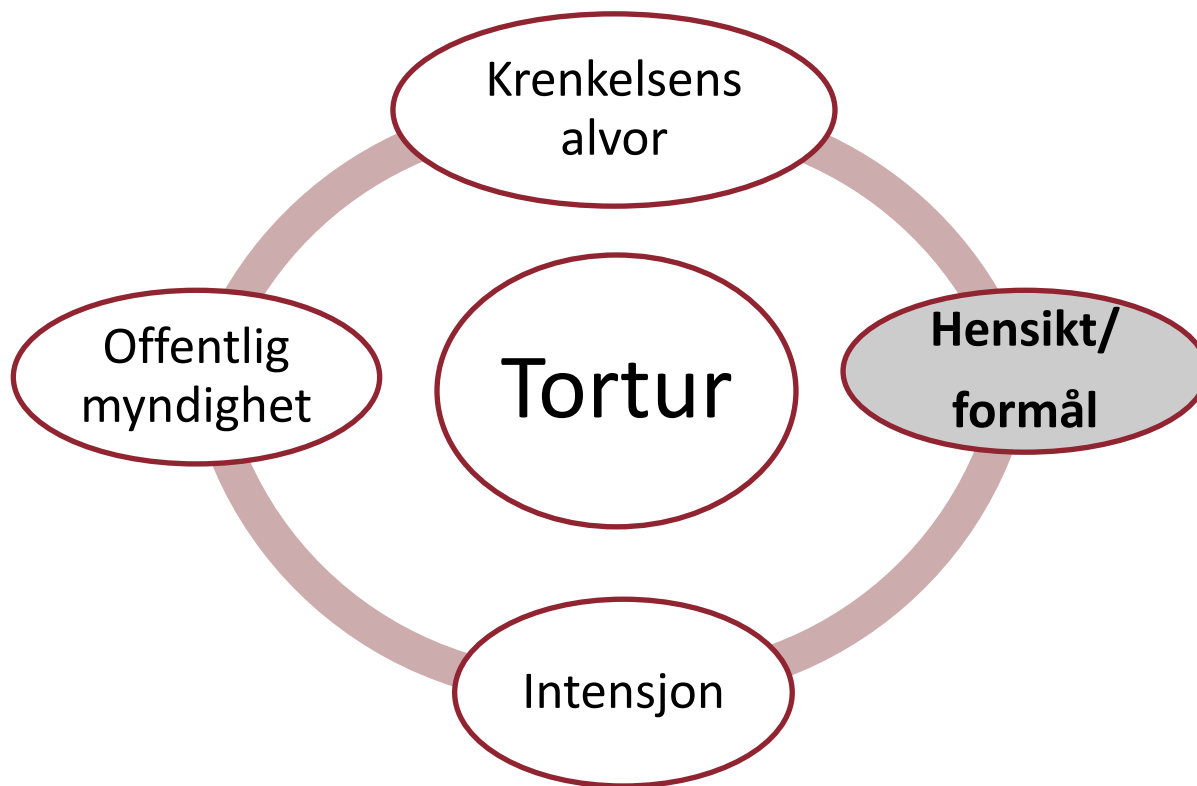
Vedtatt av FN i 1984

Per november 2015: 158 stater

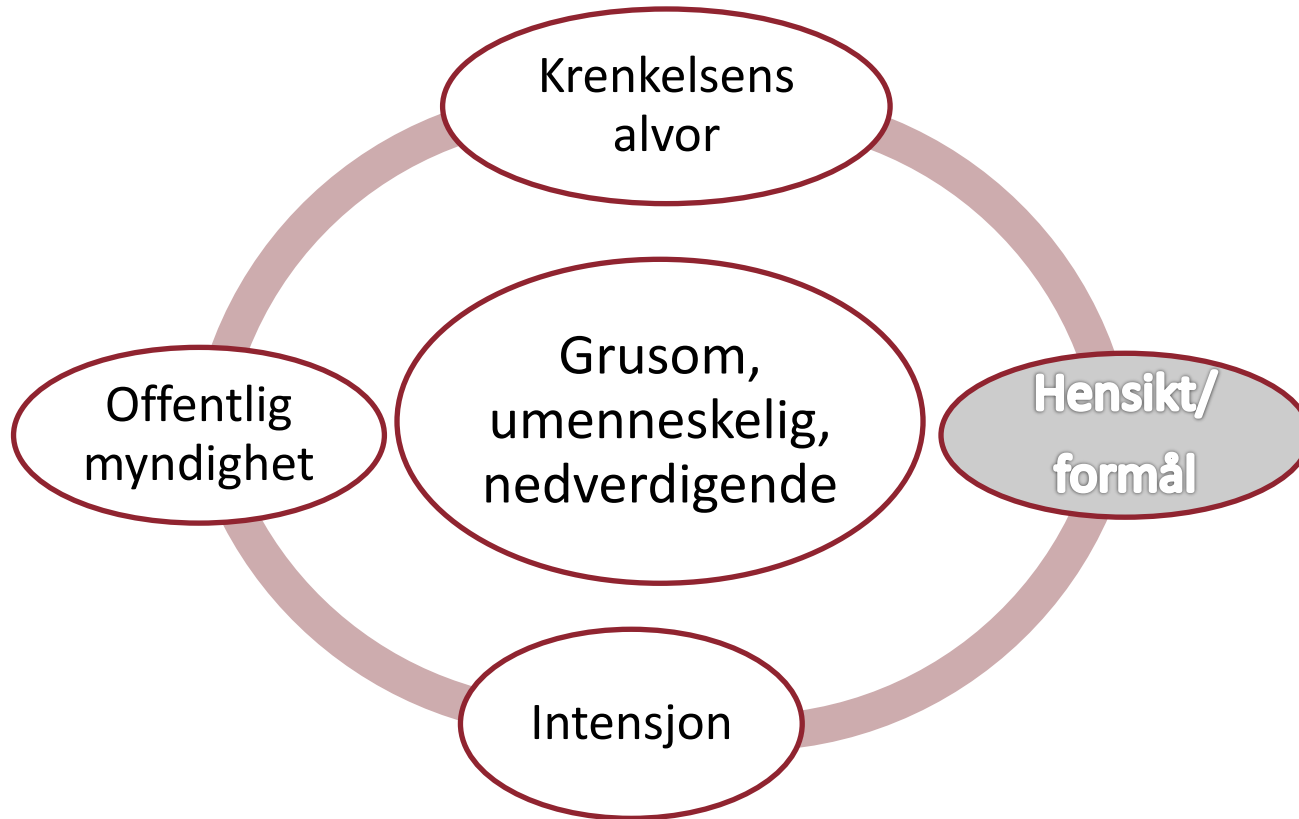
Norge sluttet seg til CAT i 1986

Hva er **tortur** og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff?

Hva er tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff?

«behandling eller straff»

behandling dekker bredt, ikke krav om straffe-element

UN Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment

Artikkel 1

- Formålet (...) er å etablere et system med regelmessige besøk foretatt av uavhengige internasjonale og nasjonale organer til
- steder der personer er berøvet sin frihet, for å forebygge tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff

Artikkel 19

- å gi vedkommende myndigheter anbefalinger med sikte på å bedre behandlingen av og forholdene for personer som er berøvet sin frihet

§ 3a i sivilombudsmannsloven – *national preventive mechanism*

Forebyggingsenhetens arbeid

- **Besøk** til steder hvor personer er fratatt friheten
- **Nasjonal dialog** med offentlige myndigheter og sivilt samfunn
- **Internasjonalt samarbeid** med menneskerettighetsorganer

Besøk gjennomført hittil

Fengsler

- Tromsø fengsel
- Bergen fengsel
- Bjørgvin fengsel ungdomsenhet – 2 ganger
- Ringerike fengsel
- Trondheim fengsel
- Skien fengsel
- Kongsvinger fengsel

Politiarrester (samt lokale legevakter)

- Tønsberg sentralarrest – 2 ganger
- Drammen sentralarrest
- Gardermoen politistasjon
- Ålesund sentralarrest
- Lillestrøm sentralarrest

Psykisk helsevern

- Diakonhjemmet sykehus
- Sykehuset Telemark
- Sørlandet sykehus Kristiansand

Politiets utlendingsinternat

- Trandum

Oslo Lufthavn Gardermoen

- Utreisesenteret
- Politiposten
- Tollvesenet

Nasjonal dialog

- Stortinget
- Helse- og omsorgsdepartementet
- Statens helsetilsyn
- Fylkesmannen
- Kontrollkommisjoner
- Barneombudet, Likestillings- og diskrimineringsombudet
- Legeforeningen
- Nasjonal institusjon for menneskerettigheter, Norsk senter for menneskerettigheter
- Rådgivende utvalg
- Brukerorganisasjoner og interessegrupper
- Fagpersoner
- Konferanser, kurs, foredrag (undervisning og opplæring)

Internasjonalt samarbeid

- Subcommittee for Prevention of Torture (SPT)
- Den europeiske torturforebyggingskomité (CPT)
- Europarådets menneskerettighetskommisær
- Nettverk av nordiske forebyggingsorganer
- Association for the Prevention of Torture (APT)
- OSCE/ODIHR
- Internasjonalt sivilsamfunn

Fokusområder i psykisk helsevern

- Pasientrettigheter
- Fysiske forhold
- Tvangsmidler
- Aktivisering
- Ransaking
- Kontakt med omverdenen
- Bemanning
- Tolketjenester
- Tvungen henting av personer
- Selvmordsforebygging
- Menneskelige relasjoner
- Tvangsmedisinering
- Skjerming
- ECT-behandling

Informasjon til pasienter om vedtak

- Underrette om vedtak både muntlig og skriftlig
- Gi begrunnelse for vedtak

Informasjon til pasienter om vedtak

- Gjenta informasjon og vedtak om nødvendig
- *Lignende anbefaling om pasientens klagerett*
- Tilpasse informasjon til pasientens helsetilstand, evner og behov

Informasjon til pårørende om vedtak

- Informere nærmeste pårørende så snart som mulig
- Journalføre underretning

Manglende vedtak

- Fatte et vedtak for all bruk av tvang

Informasjon om klageinstanser

- Gjøre synlig og lett tilgjengelig informasjon om klageinstanser

Kontrollkommisjon

- Spørre pasienter direkte om en samtale
- Gjennomføre private samtaler

Tvangsprotokoller

- Styrke dokumentasjon i tvangsprotokollene
- Sikre at begrunnelse for tvangstiltaket er konkret angitt
- Gi pasienter
  - anledning til å vedlegge kommentarer til tvangsprotokollen
  - rett til innsyn i tvangsprotokollen

FNs torturkomité

vurdering av Norge 13. desember 2012

- Bruk av tvang i psykisk helsevern
  - Omfattende bruk av tvang
  - Mangel på statistikk om bruk av tvang og ECT
  - Tvangsinnleggelse basert på behandlingsvilkår eller farlighetsvilkår
    - Mulighet for brede skjønnsmessige avgjørelser i en slik grad at det kan føre til vilkårlig og uberettiget praksis
  - Behandling uten samtykke/tvangsmedisinering

CONVENTION on the RIGHTS of PERSONS with DISABILITIES

FN-konvensjonen om rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

Personer med nedsatt funksjonsevne, herunder personer med psykososiale lidelser

- Likestilling og ikke-diskriminering
  - Selvbestemmelsesrett
  - Rettslig handleevne
- ❖ CRPD-komiteens tolkning av konvensjonen
  - ❖ Stor internasjonal rettsutvikling på feltet

Europarådets menneskerettighetskommisærs rapport om Norge

Nils Muiznieks, mai 2015

- Kritikk om bruk av tvang i psykisk helsevern i lys av CRPD
  - Diskriminerende vilkår for innleggelse
  - Tvangsbehandling er brudd på selvbestemmelsesrett
  - Mangel på statistikk om tvangsbruk
  - Mangel på nasjonale retningslinjer om ECT

Forsiden

Mandat

Våre oppgaver

Om oss

Rådgivende utvalg

Tortur og umenneskelig behandling

Hva er frihetsberøvelse?

Aktuelt

Rapporter

Besøkte steder

Om nettstedet

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse

Forebyggingsenhetens besøksrapport fra Lillestrøm sentralarrest

Aktuelt

[Ny besøksrapport: Høyt belegg fører til strengere soningsforhold](#)

Publisert: 2015-11-11

Det høye belegget ved Telemark fengsel, Skien avdeling fører til at innsatte som skulle sonet på fellesskapsavdeling, soner lenger på restriktiv avdeling enn nødvendig. Fengselet bør dessuten utvide fellesskapet mellom innsatte og ansatte på avdeling for særlig høyt sikkerhetsnivå og vurdere andre tiltak for å redusere risikoen for isolasjonsskader, heter det i Sivilombudsmannens besøksrapport fra Telemark fengsel, Skien avdeling.

[- Stater må ikke glemme sitt ansvar for å forebygge, forhindre og straffefølge tortur når de opererer utenfor egne landegrenser](#)

(2015-11-02)

FNs spesialrapporter mot tortur,

[Beskyttelse av mennesker med særlig risiko for tortur og umenneskelig behandling](#)

(2015-10-13)

Torsdag 24. september organiserte Association for the Prevention of Torture (APT) en

[Legevakten i Ålesund med grundig og god oppfølging av anbefalinger](#)

(2015-10-12)

Legevakten i Ålesund har gjennomført flere svært positive tiltak etter at

Kalender

November 2015

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

[Månedens aktiviteter](#)

Siste rapport

[Telemark fengsel, Skien avdeling 2-4. juni 2015](#)

[Tidligere rapporter](#)

Årsmelding

[Årsmelding 2014](#)

Se besøkte steder

[Klikk på kartet for å se stedene vi har besøkt](#)

SOM

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet
Organization

Timeline

About

Photos

Reviews

More ▾

Liked ▾

478 people like this

4 people have been here

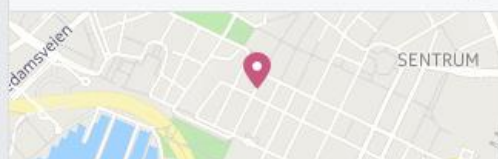

Invite friends to like this Page

3.5 ★

3.5 of 5 stars · 4 reviews

ABOUT

Akersgaten 8
Oslo, Norway

Save

22 82 85 00

<https://www.sivilombudsmannen.no/om-torturfor...>

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet

6 hrs · Edited · 🌐

Sivilombudsmannens rapport fra besøket til Telemark fengsel, Skien avdeling 2.-4. juni er nå publisert på vår hjemmeside.

- Fengselets belegg på 97,4 prosent fører til at nyinnsatte og andre innsatte blir sittende lenger på restriktiv avdeling enn forutsatt, sier Aage Thor Falkanger, sivilombudsmann.

See Translation

Ny besøksrapport: Høyt belegg fører til strengere soningsforhold

Det høye belegget ved Telemark fengsel, Skien avdeling fører til at innsatte som skulle sonet på fellesskapsavdeling, soner lenger på restriktiv...

SIVLOMBUDSMANNEN.NO | BY COREPUBLISH - W...

Like

Comment

Share

and 12 others like this.

3 shares